

Kalas Vivien

Fókuszban az uniós részvételi demokrácia

Tíz különböző európai polgári kezdeményezés támogatására is lehetőségük van az Európai Unió lakosainak. Az idén megrendezett európai parlamenti választások, majd azt követően az új Európai Bizottság (EB) megalakulása következtében természetesen kevesebb figyelem irányult az Európai Unióban (EU) élők részéről más, aktuálisan kisebb jelentőségű ügyekre. Ezek közé lehet sorolni az európai polgári kezdeményezéseket és az azokban való részvételt is.

Az európai polgári kezdeményezés (EPK) a 2007-ben aláírt lisszaboni szerződéssel vált az uniós részvételi demokrácia egyik eszközévé, a gyakorlatban pedig öt évvel később, 2012-ben kezdték alkalmazni, az arról szóló rendelet hatályba lépését követően.¹ Az EPK célja az Európai Unió demokratikusabbá tétele volt a polgárok bevonásával a szakpolitikai döntéshozatalba. Az európai polgári kezdeményezés keretében civilek egy csoportja petíciót indíthat valamilyen, a közösség kompetenciájába tartozó témában, a folyamat pedig – kedvező végkimenetel esetén – az Európai Bizottság jogalkotási kezdeményezésével zárul. Ahhoz, hogy az EB megvizsgálja a kezdeményezést, a szervezőknek két feltételt kell teljesíteniük: legalább egymillió aláírást kell gyűjteniük, legalább hét uniós tagországból, teljesítve az egyes államokra kiszabott küszöbértékeket.²

Jelenleg tíz olyan folyamatban lévő kezdeményezés van, amely az aláírás-gyűjtés szakaszában tart. Ezeket nyolc nagyobb témakörbe lehet csoportosítani. Az egészségügy területéhez tartozik az a kezdeményezés, amely a nők abortuszhoz való jogát hangsúlyozza, és amelynek célja, hogy az Európai Bizottság anyagi támogatás révén tegye lehetővé, hogy azon polgárok is élhessenek ezzel az eszközzel egy másik tagállamban, akik saját hazájukban szigorú korlátozásokkal kell hogy szembesüljenek.³ Az uniós lakosok azon cél iránt is kifejezhetik aláírásukkal támogatásukat, amely az orosz–ukrán háború következtében az Európai Unió területére nagy számban érkező ukrán menekültek integrációját segítené elő, egyebek mellett a kulturális örökségük megőrzésére

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 211/2011/EU rendelete 2011.

² Európai polgári kezdeményezés – Küszöbértékek 2024.

³ My Voice, My Choice: A biztonságos és hozzáférhető abortuszért 2024.

irányuló jogszabályjavaslattal, valamint az úgynevezett „páneurópai integrációs-központ-struktúra” létrehozásával.⁴ A folyamatban lévő európai polgári kezdeményezések között két környezetvédelmi prioritásokat tartalmazó is van. Az egyik keretében a szervezők az Európai Környezetvédelmi Hatóság (EKH) felállítására tesznek javaslatot, amely a nemzeti környezetvédelmi hatóságokhoz hasonló jogkörökkel bírna azzal a különbséggel, hogy az EKH a közösségi szintű tevékenységekkel kapcsolatban látna el engedélyezési, felügyeleti, továbbá szankcionálási feladatokat.⁵ A másik kezdeményezés a tudatos és fenntartható vízpolitikát helyezi a középpontba mind a mezőgazdaságban, mind az iparban, valamint hangsúlyozza a polgárok tiszta vízhez való jogát.⁶ Ennek érdekében a szervezők javaslatai között szerepel egy európai vízügyi cselekvési terv elfogadása.

Hasonlóképpen két részterületen folyik aláírásgyűjtés fogyasztóvédelmi témakörben. A lakosok egyetértésüket fejezhetik ki az importált élelmiszerek származásának pontosabb, egyértelműbb feltüntetésével, amely világos visszajelzést adna a fogyasztók számára az általuk megvásárolt áruk megfelelő minőségéről.⁷ A fogyasztóvédelem területéhez kapcsolható az a kezdeményezés is, amely a videójáték-kiadók számára vezetne be szigorúbb előírásokat a termék fenntartható játszhatóságának érdekében.⁸ További célkitűzés az európai mezőgazdaság, illetve az abban dolgozók érdekeinek védelme, amelynek keretében a szervezők az elfogadandó jogszabályok mellett új ügynökség létrehozására is javaslatot tesznek.⁹ A haszonállatok védelme szintén középpontba került, az erre irányuló európai polgári kezdeményezés idővel valamennyi állattartó gazdaságot megszüntetné az állatok élethez való jogára hivatkozva.¹⁰ Az utolsó két témakör egyike, amelyben aláírásgyűjtés zajlik, a szexuális és nemi kisebbséghez tartozók jogainak védelmére irányul,¹¹ a másik pedig az európai lakosok tömegközlekedési élményét tenné jobbá a digitalizáció segítségével.¹²

A fent bemutatott kezdeményezések támogatására különböző mennyiségű idejük van még az uniós polgároknak – a legkevesebb (egy hónap) az Európai

⁴ Az ukrán kultúra, oktatás, nyelv és hagyományok megőrzése és fejlesztése az uniós tagállamokban 2023.

⁵ Az Európai Környezetvédelmi Hatóság („EKH”) létrehozása 2023.

⁶ Európai polgári kezdeményezés a víztudatos és reziliens Európáért 2024.

⁷ Elég a hamisított élelmiszerekből: eredetmegjelölés a címkén 2024.

⁸ Stop Destroying Videogames (Mentsük meg a videójátékokat) 2024.

⁹ Európai polgári kezdeményezés az európai mezőgazdaság és vidéki gazdaság védelméért 2024.

¹⁰ Stop Cruelty Stop Slaughter (Vessünk véget az állatok kegyetlen levágásának!) 2024.

¹¹ Legyen tilos a konverziós terápia az Európai Unióban 2024.

¹² EU Live Bus Stop Info (Valós idejű utastájékoztató a buszmegállókban EU-szerte) 2023.

Környezetvédelmi Hatóság életre hívására irányuló kezdeményezést illetően van –, az eddigi részvételi adatokat tekintve pedig megállapítható, hogy a szervezőknek nagy szükségük van aláírókra céljaik eléréséhez.

2024. december 12.

Felhasznált irodalom

- Az Európai Környezetvédelmi Hatóság („EKH”) létrehozása (2023). *Európai polgári kezdeményezés*, 2023. november 8. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2023/000011_hu
- Az Európai Parlament és a Tanács 211/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a polgári kezdeményezésről (2011). Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32011R0211>
- Az ukrán kultúra, oktatás, nyelv és hagyományok megőrzése és fejlesztése az uniós tagállamokban (2023). *Európai polgári kezdeményezés*, 2023. augusztus 16. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2023/000007_hu
- Elég a hamisított élelmiszerekből: eredetmegjelölés a címkén (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. július 24. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000009_hu
- EU Live Bus Stop Info (Valós idejű utastájékoztató a buszmegállókban EU-szerte) (2023). *Európai polgári kezdeményezés*, 2023. november 8. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2023/000008_hu
- Európai polgári kezdeményezés a víztudatos és reziliens Európáért (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. szeptember 11. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000010_hu
- Európai polgári kezdeményezés az európai mezőgazdaság és vidéki gazdaság védelméért (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. január 24. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000002_hu
- Küszöbértékek [é. n.]. *Európai polgári kezdeményezés*. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/thresholds_hu
- Legyen tilos a konverziós terápia az Európai Unióban (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. január 24. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000001_hu
- My Voice, My Choice: A biztonságos és hozzáférhető abortuszért (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. április 10. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000004_hu
- Stop Cruelty Stop Slaughter (Vessünk véget az állatok kegyetlen levágásának!) (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. július 24. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000008_hu
- Stop Destroying Videogames (Mentsük meg a videójátékokat) (2024). *Európai polgári kezdeményezés*, 2024. június 19. Online: https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000007_hu